

Justiitsministri 17. detsembri 2013. aasta määruse nr 41 „Sidevahendi abil sõlmitud lepingust ja väljaspool ärruume sõlmitud lepingust taganemise avalduse tüüpvormi ja taganemise näidisjuhendi kehtestamine“ muutmise eelnõu seletuskiri

1. SISSEJUHATUS

1.1. Sisukokkuvõte

Justiitsministri määruse muutmisega võetakse riigisisesse õigusesse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2019/2161, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 98/6/EÜ, 2005/29/EÜ ja 2011/83/EL, et ajakohastada liidu tarbijakaitsenorme ja tagada paremini nende täitmine (edaspidi *moderniseerimise direktiiv*), artikli 4 punkt 15.

Moderniseerimise direktiivi artikkel 4 näeb ette muudatused Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ (edaspidi *tarbija õiguste direktiiv*). Tarbija õiguste direktiivis on kehtestatud väljaspool ärruume sõlmitud lepingute ja sidevahendi abil sõlmitud lepingute regulatsioon. Ühe osana sellest regulatsioonist on direktiivi 2011/83/EL I lisa A- ja B-osas kehtestatud nimetatud lepingutest taganemisel kasutatavad taganemisavalduse tüüpvorm ja taganemise näidisjuhend.

Lepingust taganemise näidisjuhendi ja taganemisavalduse tüüpvormi kasutamise eesmärk on ühelt poolt muuta tarbija jaoks taganemisõiguse kasutamine hõlpsamaks ja teiselt poolt lihtsustada ettevõtja kohustuste täitmist seoses tarbija teavitamisega tema taganemisõigusest. Tarbija saab lepingust taganeda, kasutades tema jaoks ettevalmistatud taganemisavalduse tüüpvormi. Taganemisõiguse näidisjuhendi kasutamisega on aga tagatud, et tarbija saab kogu vajaliku info taganemisõiguse kohta selges ja arusaadavas vormis. Tarbijale taganemisõiguse näidisjuhendi andmine peaks olema ettevõtja jaoks küllaltki lihtne viis teavitamiskohustuse täitmiseks, kuna näidisjuhendis on suur hulk vajalikku teavet juba kirjas ning ettevõtja peab seda vaid vähesel määral omalt poolt täiendama.¹

Taganemisavalduse tüüpvorm ja taganemise näidisjuhend on riigisiselt kehtestatud justiitsministri 17. detsembri 2013. aasta määrusega nr 41. Moderniseerimise direktiivi artikli 4 punktis 15 on ette nähtud teatud muudatused nendes vormides. Need muudatused on eelkõige tehnilist laadi ja kavandatud selleks, et viia vormid kooskõlla praegu kasutatavate lahendustega, nt eemaldatakse tekstist viited faksinumbri ja tagatakse, et igal juhul oleks tarbijale teada ettevõtja e-posti aadress.

Sarnased täpsustused sisalduvad ka üldiselt võlaõigusseaduse (edaspidi *VÕS*) muudatustes, millega võetakse üle moderniseerimise direktiivist tulenevad muudatused tarbija õiguste direktiivis. Sellest lähtuvalt on muudetud tarbijale esitatava lepingueelse teabe sisu. Moderniseerimise direktiivi põhjenduspunktis 46 on selgitatud, et tehnoloogia arengu tõttu tuleb tarbijale esitatavate sidevahendite loetelust välja jätta viide faksinumbri, sest faksi kasutatakse tänapäeval harva ja see sidevahend on laias laastus iganenud.

---

¹ Justiitsministri 17. detsembri 2013. aasta määrus nr 41 seletuskiri, lk 1.

Taganemise näidisjuhendi kehtestamise volitusnorm on VÕS § 48 lõikes 4 ja § 54 lõikes 4 ning taganemisavalduse tüüpvormi volitusnorm VÕS § 49 lõikes 2² ja § 56 lõikes 2³. Kehtestatav määrus on kooskõlas volitusnormidega. Moderniseerimise direktiivi ülevõtmise tulemusel neid volitusnorme ei muudeta.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna eraõiguse talituse nõunik Kristiina Koll (kristiina.koll@just.ee, 620 8265). Eelnõu ja seletuskirja on keeleliselt toimetanud Justiitsministeeriumi õiguspoliitika osakonna õigusloome korralduse talituse toimetaja Mari Koik (mari.koik@just.ee, 620 8270).

1.3. Märkused

Määruse eelnõu on seotud võlaõigusseaduse ja tarbijakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõuga, mis on praegu Riigikogu menetluses (404 SE)².

Eelnõu on seotud Euroopa Liidu õiguse rakendamisega. Täpsemalt võetakse määruse eelnõuga üle moderniseerimise direktiivi 2019/2161 artikli 4 punkt 15, millega muudetakse tarbija õiguste direktiivi 2011/83/EL I lisa A- ja B-osa³.

2. EELNÕU SISU JA VÕRDLEV ANALÜÜS

Eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Eelnõu paragrahvi 1 punktiga 1 muudetakse määruse lisa 1.

Taganemisavalduse tüüpvorm

Direktiivi I lisa B-osas on sätestatud taganemisavalduse tüüpvorm. Riigisiselt on see kehtestatud justiitsministri 17. detsembri 2013. aasta määruse nr 41 lisaga 1.

Kui ettevõtja annab tarbijale enne väljaspool ärruume või sidevahendi abil sõlmitava lepingu sõlmimist taganemiseavalduse tüüpvormi, siis peab ta seal esmalt ise esimesele reale lisama oma nime, aadressi ning olemasolu korral faksinumbri ja e-posti aadressi. Ülejäänud osas täidab taganemisavalduse tüüpvormi tarbija, kui ta enda taganemisõigust kasutada soovib. Moderniseerimise direktiivist tulenevalt muutub see info, mida ettevõtja ise vormile lisab.

Eelnõu § 1 punkti 1 kohaselt asendatakse see järgmise teabega „ettevõtja kannab siia oma nime, aadressi ning e-posti aadressi“. Kui kehtivat õigust ja moderniseerimise direktiiviga muudetud versiooni võrrelda, siis kaob sellest loetelust ära viide faksinumbri. Muudatus on tingitud direktiivi ajakohastamise vajadusest, kuna praktikas ei ole faksinumbrid enam laialdaselt kasutusel. Igal juhul tuleb aga tarbijale antavas tüüpvormis esitada ettevõtja nimi, aadress ja e-postiaadress. Muid muudatusi taganemisavalduse tüüpvormis ette ei nähta.

---

² Arvutivõrgus kättesaadav: [https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/18196fee-86c7-4116-aa70-11449eba0364/V%C3%B5la%C3%B5igusseaduse%20ja%20tarbijakaitseseaduse%20muutmise%20seadus%20\(digitaalse%20sisu.%20tarbijalem%C3%BC%C3%BCgi%20ning%20muudetud%20tarbija%20%C3%B5iguste%20direktiivide%20%C3%BClev%C3%B5tmine\)](https://www.riigikogu.ee/tegevus/eelnoud/eelnou/18196fee-86c7-4116-aa70-11449eba0364/V%C3%B5la%C3%B5igusseaduse%20ja%20tarbijakaitseseaduse%20muutmise%20seadus%20(digitaalse%20sisu.%20tarbijalem%C3%BC%C3%BCgi%20ning%20muudetud%20tarbija%20%C3%B5iguste%20direktiivide%20%C3%BClev%C3%B5tmine)) (22.10.21).

³ Muudatusi on täpsemalt kajastatud ka võlaõigusseaduse ja tarbijakaitseseaduse muutmise seaduse eelnõu 404 SE vastavustabelis.

Eelnõu paragrahvi 1 punktidega 2 ja 3 muudetakse määruse lisa 2.

Lepingust taganemise näidisjuhend

Direktiivi I lisa A-osas on sätestatud lepingust taganemise näidisjuhend. Riigisiseseelt on see kehtestatud justiitsministri 17. detsembri 2013. aasta määruse nr 41 lisaga 2.

Näidisjuhend koosneb sisuliselt kahest osast. Esimeses osas on sätestatud näidisjuhendi põhitekst, mis sisaldab tarbija jaoks olulist teavet taganemisõiguse ja selle kasutamise tagajärgede kohta. Suur osa vajalikust teabest on esimeses osas juba olemas, see on kõikvõimalike sidevahendite abil või väljaspool äriruume sõlmitud lepingute korral sama ja seega esitatakse see näidisjuhendis alati. Teatud osa teabest tuleb ettevõtjal näidisjuhendisse ise lisada. Nende täienduste tegemiseks on määruse teises osas sätestatud esimese osa täitmisjuhend. Täitmisjuhend on suunatud ainult ettevõtjale ning seda ei edastata tarbijale.⁴

Eelnõu § 1 punktiga 2 muudetakse näidisjuhendi põhiteksti kolmandat lõiku.

Kehtivas õiguses on see lõik järgmine: „Taganemisõiguse kasutamiseks teavitage meid [2] oma otsusest taganeda kõnesolevast lepingust ühemõttelise avaldusega (nt posti, faksi või e-postiga saadetud kiri). Te võite selleks kasutada lisatud taganemisavalduse tüüpvormi, kuid see ei ole kohustuslik. [3]“

Eelnõu kohaselt muudetakse see järgmiselt: „Taganemisõiguse kasutamiseks teavitage meid [2] oma otsusest taganeda kõnesolevast lepingust ühemõttelise avaldusega (nt posti või e-postiga saadetud kiri). Võite selleks kasutada lisatud taganemisavalduse tüüpvormi, kuid see ei ole kohustuslik. [3]“

Sisuliselt muutub ka siin üksnes info ettevõtjale kirja saatmise kanali kohta. Kui kehtivas õiguses on siin viide ka ettevõtjale faksiga saadetud kirjale, siis eelnõu kohaselt enam faksile ei viidata.

Eelnõu § 1 punktiga 3 muudetakse näidisjuhendi täitmisjuhendi punkti 2.

Kehtivas õiguses on punkt 2 sõnastatud järgmiselt: „[2.] Palun märkige siia oma nimi, aadress ning olemasolu korral telefoninumber, faksinumber ja e-posti aadress.“

Eelnõu kohaselt muudetakse see järgmiselt: „[2.] Palun märkige siia oma nimi, aadress, telefoninumber ja e-posti aadress.“

Seega ettevõtja jaoks muutub kohustuslikuks igal juhul tarbijale enda telefoninumbri ja e-posti aadressi esitamine. Need on seega sidevahendid, mis peavad ettevõtjal igal juhul olemas olema ja millest tuleb tarbijat teavitada. Seevastu kaob aga siit nimekirjast viide faksinumbriks.

Eelnõu paragrahvi 1 punktiga 4 täiendatakse määrust normitehnilise märkusega, kus on viide Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2019/2161, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 98/6/EÜ, 2005/29/EÜ ja 2011/83/EL, et ajakohastada liidu tarbijakaitsenorme ja tagada paremini nende täitmine (ELT L 328, 18.12.2019, 7–28).

Eelnõu paragrahviga 2 sätestatakse määruse jõustumise aeg. Määrus jõustub 28. mail 2022. aastal. See on moderniseerimise direktiivi artikli 7 lõike 1 kohaselt direktiivi jõustumise aeg.

---

⁴ Justiitsministri 17. detsembri 2013. aasta määrus nr 41 seletuskiri, lk 2.

3. EELNÕU VASTAVUS EUROOPA LIIDU ÕIGUSELE

Eelnõu on direktiiviga 2011/83/EL ja direktiiviga 2019/2161 kooskõlas. Eelnõus ei ole vastuolusid teiste Euroopa Liidu õigusaktidega.

4. MÄÄRUSE MÕJUD

Kavandatav muudatus

Eelnõuga ajakohastatakse tarbija taganemisõiguse tüüpvormi ja lepingust taganemise näidisjuhendi sõnastust. Muudatused on pigem tehnilist laadi ja puudutavad tüüpvormidel esitatavat teavet ettevõtja suhtluskanalite kohta. Arvestades selle vähenenud praktilist tähendust, eemaldatakse tüüpvormidelt viited faksinumbriks. Samas peab aga igal juhul tarbijale esitama ettevõtja e-posti aadressi.

Sihtgrupp

Väljaspool ärruume sõlmitud lepingute ja sidevahendi abil sõlmitud lepingute osapooled:

- tarbijad;
- ettevõtjad.

Kaasnev mõju

Muudatusega ajakohastatakse taganemisõiguse tüüpvorme, muudatusega kaasneb majanduslik mõju.

1. Majanduslik mõju (mõju leibkondade tarbimis- ja investeerimisotsustele). Tarbija jaoks peaks tüüpvormidel olev info muutuma selgemaks ja praktilisemaks.
2. Majanduslik mõju (mõju halduskoormusele). Ettevõtjad peavad tegema ühekordse kulutuse, et ajakohastada juba kasutusel olevat taganemisavalduse tüüpvormi ja lepingust taganemise näidisjuhendit, see suurendab ettevõtjate halduskoormust.

Muudatuse mõju ei ole ühiskondlikul tasandil oluline, kuna sündmuse esinemise sagedus on suhteliselt harv ja sihtgrupp väike (olukordi, kus tarbijad kasutavad sel moel sõlmitud lepingute puhul taganemisõigust, ei ole võrreldes kõigi teostatavate tehingute hulgaga kuigi tihti), muudatuse ulatus väike (taganemisõigus on olemas ka kehtiva õiguse kohaselt, samuti on kehtivas õiguses olemas vastavad tüüpvormid, neid tüüpvorme lihtsalt ajakohastatakse) ning eelnõu koostajate hinnangul puudub soovimatute kõrvalmõjude ilmnenemise risk.

5. MÄÄRUSE RAKENDAMISEGA SEOTUD TEGEVUSED, VAJALIKUD KULUD JA RAKENDAMISE EELDATAVAD TULUD

Määruse rakendamise riigieelarve kulusid ega tulusid ei kaasne ning rakendamise seotud tegevused puudutavad ettevõtjaid.

6. MÄÄRUSE JÕUSTUMINE

Moderniseerimise direktiivi ülevõtmise tähtaeg on 28. november 2021. Selleks ajaks peavad liikmesriigid üle võtma direktiivis ettenähtud õigusnormid ning need avaldama. Sellele lisaks näeb kõnesolev direktiiv ette kuupäeva, milleks on 22. mai 2022, millal peavad direktiivi alusel

tehtud muudatused jõustuma. Eespool toodust tulenevalt jõustub määrus 22. mail 2022 ning see peab olema Riigi Teatajas avaldatud hiljemalt 28. novembril 2021.

7. EELNÕU KOOSKÕLASTAMINE, HUVIRÜHMADE KAASAMINE JA AVALIK KONSULTATSIOON

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi kaudu kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile. Eelnõu esitatakse arvamuse avaldamiseks Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile, Eesti Tarbijakaitse Liidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsioonile, Eesti Suurettevõtjate Assotsiatsioonile, Kaupmeeste Liidule, Teenusmajanduse Kojale, Eesti E-kaubanduse Liidule, Eesti Otsemüügi Assotsiatsioonile, Applia Europe'ile, Eesti Advokatuurile, Notarite Kojale, Eesti Juristide Liidule, Tartu Ülikooli õigusteaduskonnale, Tallinna Ülikooli õigusakadeemiale, Tallinna Tehnikaülikooli õiguse instituudile, Riigikohtule, Tallinna Ringkonnakohtule, Tartu Ringkonnakohtule, Harju Maakohtule, Pärnu Maakohtule, Tartu Maakohtule, Viru Maakohtule.